

TIJMEN ZINKHAAN

Sander van der Heide

De notendop

beroep:	geluidstechnicus
woonplaats:	Huizen
leeftijd:	37
burgerlijke staat:	vriendin en een zoon van 5
auto:	blauw
hobby's:	geen
dagprijs:	€ 350 p/d (van tien tot tien), daarna € 35 p/u en dat werkt als het muntje in het winkelwagentje. Het is maar 50 cent en toch breng je 'm terug. Zo ook met 35 euro; Het is een schijntje vergeleken met de hele sessie, maar opeens moet alles heel snel.
credits:	Rosenbergtrio, Laura Fygi, Dutch Jazz Orchestra, North Sea Jazz festival, Rob de Nijs, Anouk, 2metersessie van Randy Newman

Ons gesprek vindt plaats in de studio Creative Sounds, voorheen Studio 88 in Hilversum.

Jij hebt destijds ook in deze studio gewerkt, hoe ben je hier terecht gekomen?

Ik werkte voor een korte periode in de Willibrord Studio's en het programma "Volgspot" werd daar opgenomen. Edwin Schimscheimer speelde tijdens dat programma piano en zijn broer Marcel speelde bas. Op een keer kon Marcel niet meedoen en werd ik door Edwin gevraagd te komen bassen. Tijdens de opnames hoorde ik van hem dat hun andere broer Bob, ontslag had genomen bij Studio 88 en dat daar nu een vacature was voor een vaste aanstelling als technicus. De referenties van Edwin en Marcel hielpen me uiteindelijk die baan te krijgen. Onterecht, want ik kon toen eigenlijk nog niks.

Dus dat was je eerste baan als technicus?

Nee, m'n allereerste baan als technicus was bij Soetelieve Studio's in Den Bosch. Deze studio bestaat overigens niet meer. Voordat ik technicus werd, heb ik na het conservatorium eerst een paar jaar gespeeld. Dat was zo rond 1988. Op een gegeven moment moest ik in Soetelieve als muzikant en producer wat opnemen. Producer is misschien een te groot woord, maar ik was in ieder geval degene die zei dat ze het nog een

keer moesten doen. Dat beviel iedereen goed, maar belangrijker: ik vond het gewoon hartstikke leuk. Ik ben daar blijven hangen als hulpje. Soetelieve een gratis hulpje en ik kon zo van alles leren.

Was het een makkelijke overgang van bas naar techniek?

Voor mezelf was het een hele natuurlijke overgang, ik vond (en vind) alleen het audiowereldje erg ondoordringbaar. Logisch overigens: je kan een onbekende niet zomaar een orkest van veertig man laten opnemen. Het was vooral de eerste paar jaar was erg moeilijk om ertussen te komen. Toen het wel was gelukt, was

ik ondertussen vader, zat de hele week in de studio en speelde in het weekend. Het was veel te druk en ik miste mijn zoon en hij mij. Toen heb ik besloten om te stoppen met spelen en me te richten op de techniek. Dat was vijf jaar geleden. Ik mis het eigenlijk helemaal niet, maar als ik weer eens speel vind ik het wel heel leuk om te doen.

Je gaf net aan dat het audiowereldje ondoordringbaar is, maar klaarblijkelijk is het je toch gelukt?

Na Soetelieve heb ik nog wat losse klusjes gedaan, maar toen ik echt niets meer te doen had heb ik een sollicitatiebrief naar Willibrord studio's gestuurd (en nog 20 andere studio's). Zij reageerden samen met een andere studio positief op mijn brief. Van de andere 18 kreeg ik soms niet eens een reactie. Eén punt kwam altijd weer terug: mijn gebrek aan ervaring op een SSL. Hoe krijg je die ervaring, als je niet wordt gevraagd? Het is een soort "kip & ei"-verhaal. Ik heb toen aan SSL gevraagd of ze trainingen deden en dat was inderdaad het geval. Trainingen gericht op ervaren technici. Ik heb gezegd dat ik zeer ervaren was en kon toen voor 500 gulden twee dagen zo'n cursus volgen.

Het was echter wel iets te vroeg voor mij, ik wist toen nog amper wat een in-line-mengtafel was. Bij Willibrord zat ik twee maanden, ik zag mij daar gedoemd tweede violist te worden en toen ik als vaste technicus bij Studio 88 kon werken, leek me dat slimmer. Een paar jaar later, toen ik inmiddels als freelance engineer werkte, moest ik een keer voor Tjeerd van Zanen invallen in Wisseloord Studios. Hierdoor ging het balletje rollen en werd ik gevraagd door Bullet en Fendal (beide studio's in 't Gooi).

Wordt er wel eens "misbruik" gemaakt van het feit dat je ook bas speelt? Zo van "nu je hier toch bent, kun je gelijk de bas even inspelen?"

Ach, het komt nog wel eens van pas als er een reparatie uitgevoerd moet worden en ik geen zin heb om uren te 'pro-toolen'. Als er echt iets serieus ingespeeld moet worden, dan moeten ze wel betalen of beter: dan moeten ze iemand inhuren.

Jij werkt met veel verschillende Nederlandse, maar bijvoorbeeld ook Amerikaanse muzikanten. Merk je een verschil in werkwijze van deze muzikanten?

Ik speel een keer per jaar bas tijdens een kleine tour van de Amerikaanse mondharmonicaspeler Charly McCoy. Hij komt uit Nashville en is de grondlegger van de mondharmonica in country-muziek. Hij is erg 'straight', als er niet gespeeld hoeft te worden, gebeurt dat ook niet. Als de sessie drie uur duurt, dan wordt er drie uur gespeeld en wat niet fout is, is goed. Ik heb ook een paar keer met Toots Thielemans gewerkt (voor de opnames van het Rosenbergtrio en een jazzfestival in Azerbeidjaan) en hij speelt zelfs nog tussen de zinnen door als hij met je praat. Allebei zeer professioneel, maar totaal verschillend in karakter.

Een jazzfestival in Azerbeidjaan, doe je dan ook zaalgeluid?

Bij dit festival doe ik monitor-, zaal- en opnamegeluid in één, zegt hij lachend. Het is in een zaal waar 2400 man in kunnen en waar je met een "Peppi en Kokki"-mengtafel alles moet doen. Voor de opnames van de CD van het festival moet je ter plekke het publiek schuiven, maar die mogen natuurlijk niet op het hoofdsysteem te horen zijn en ondertus-

sen krijg je allerlei eisen voor het monitorgeluid. In beide jaren dat ik dit heb mogen doen kreeg ik vier lokale assistenten op het podium. Het eerste jaar had ik wat changementen en priklijsten doorgestuurd en kreeg het nodige commentaar van ze. Overigens per toek, want die heb je de hele dag bij je. Tot nu toe zetten ze gewoon 10 microfoons op het podium en je ging als muzikant maar ergens voor staan. De priklijsten vonden ze maar belachelijk en veel werk. Ik zei dat ik het ook veel werk vond, maar dat we het toch zo gingen doen. Aan het einde van het eerste festival kwam een van die jongens naar me toe en zei dat hij toch de logica wel inzag en het tweede jaar hoefde ik niets meer aan te geven en liep alles vanzelf. Waarschijnlijk nu het enige Azerbeidjaanse team wat op deze manier werkt.

Het zal wel een groot contrast zijn met je opnames voor North Sea Jazzfestival.

Enorm, qua professionalisme althans. Je hoeft bij wijze van spreken niets te doen; je brult eens wat door je intercom, je wacht, je krijgt je lijsten en alles gaat goed. Ik ben daar samen met Joost Dellabarre en Michiel Hoogeboezem ingehuurd door Eurosound, die daar staat met 3 van hun mobiele studio's (allemaal voorzien van Raindirk mengtafels met gemiddeld 96 inputs).

Je hebt nu al aardig wat surround-mixen gedaan voor o.a. Laura Fygi en het Rosenbergtrio. Volgens mij is het subkanaal de meest onzekere factor voor technici. Pas jij een bepaalde filosofie toe?

Ik mix in de Dolby Digital standaard, dus met de subwoofer op +10dB. Dat houdt in dat als je naar een Tascam DA88 wegschrijft, je signaal -10dB is, wat dus wat meer ruimte geeft als je af en toe eens iets goed wilt laten knallen. Je moet alles wel heel goed aangeven op je masters, want tijdens de authoring kan nog van alles misgaan. Hoe het eindresultaat thuis klinkt weet ik eigenlijk niet, want ik heb zelf nog steeds geen surroundsetje thuis staan. Ik weet het, 't is een schande.

Begin je met de stereomix of met de surroundmix?

Stereo. Ik besteed daar de meeste tijd aan en aan het einde van een mixdag,

maak ik in een uur van de stereomix een surroundmix. Ik vind stereo ook veel belangrijker, omdat 80% van de luisteraars die mix zullen horen.

Gebruik je andere referenties voor de surroundmixen?

Ja. Vooral Guano Apes van Ronald Prent vond ik te gek. Bij andere engineers hoorde ik meestal een stereomix met iets van galm in de achterspeakers en dat vind ik echt een zwaktebod. Engineers als Mick Gzauski en Mike Shipley zijn echt voorbeelden voor me; Ik zou graag stage lopen bij dat soort gasten, want ik heb het idee dat ik nog een hoop kan leren.

In hoeverre is surround doorgedrongen in je werk?

Bij elke opname die ik nu maak, zelfs als het alleen om een CD-release gaat, hou ik rekening met een surroundmix. Ik neem altijd extra ambience op voor de achterkanalen. Zeker bij live-opnames zorg ik dat ik gefaseerd 4 mics voor, 2 midden en 2 achter opneem. Voor het geval dat... Het is niet altijd bruikbaar door de vele tijdsverschillen, maar als je het een beetje in een surroundmix erbyschuift, krijg je wel een extra dimensie. Dat is altijd mooier dan acht shotguns op de voorkant opnemen en die om je heen pannen, wat nog wel eens wordt gedaan.

Zonder welke apparatuur begin je niet aan een klus?

Er zijn voor live twee dingen die voor mij onontbeerlijk zijn. Dat zijn de DPA 4060 'knop'-microfoons. Zonder die microfoons kun je live moeilijk strijkers opnemen en versterken. De PZM-microfoons van Schoeps, de BLM 3, maken het versterken van een vleugel bij een popconcert een stuk makkelijker.

Welke websites bezoek je vaak?

www.filmsound.org

www.weeronline.nl – als ik moet reizen kijk ik altijd even wat voor weer het wordt.

www.vliegtarieven.nl – voor de klussen in het buitenland wil je toch voor een scherp budget kunnen werken. □

sander@saintofsound.nl